

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Արծվանիստ գյուղի բաշխիչ ցանցի վերակառուցում

Պայմանագիր No. TPD-23/1

Աշխատանքային նախագիծ
Հատոր IV. Շինարարության կազմակերպում

02/2017

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Արժվանիստ գյուղի բաշխիչ ցանցի վերակառուցում

Աշխատանքային նախագիծ
Հատոր IV. Շինարարության կազմակերպում

TGQ-11 ԱՐԾՎԱՆԻՍ

«Զրտուք» ՍՊԸ - Պայմանագիր No. TPD-23/1

«Զրտուք» ՍՊԸ

Հայաստանի Հանրապետություն
Գյուլբենկյան փ. 43/103, 0033 Երևան
Հեռ. +374-10-220148
Ֆաքս: +374-10-220148
Կոնտակտ. անձ Արմեն Ավագյան
Էլ. փոստ jrtuc@jrtuc.am

ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՆԱԽԱԳԾԻ ԿԱԶՄԸ

ՀԱՏՈՐ I	ԲԱՑԱՏՐԱԳԻՐ ԵՎ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏՎՅԱԼՆԵՐ ԾՐԱԳՐԻ ՄԱՍԻՆ
ՀԱՏՈՐ II	ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՆԱԽԱԳԾԻ ԳԾԱԳՐԵՐ
ՀԱՏՈՐ III	ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ ՆԱԽԱԳԾԻ ԾԱՎԱԼՆԵՐ
ՀԱՏՈՐ IV	ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ

1. ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԴՐՈՒԹՅՆԵՐ

1. Շինարարության կազմակերպման դրույթներ.....	2
1.1 Շինարարական մեքենաների և մեխանիզմների տեղակայումը շինարարական հրապարակում...	2
1.2 Տրանսպորտային սխեմա	2
1.3 Շինարարական հրապարակի տեղակայումը.....	3
1.4 Հողային աշխատանքներ.....	4
1.5 Խողովակաշարի մոնտաժում.....	7
1.6 Շինարարությամբ կազմակերպման այլ մոտեցումներ	9
1.7 Խողովակաշարերի լվացում և վարակազերծում.....	11
1.8 Շինարարական տնտեսություններ	13
1.9 Հիմնական մեքենաները և մեխանիզմները	14
1.10 Շինարարության տևողությունը	15
1.11 Աշխատանքային կադրեր	15
1.12 Շինարարական որակի հսկողություն.....	15
1.13 Աշխատանքների պահպանությունը.....	16
1.14 Շրջակա միջավայրի ապահովության նախագգուշական միջոցներ	16

1. Շինարարության կազմակերպման դրույթներ

Տվյալ շինարարության կազմակերպման դրույթները բերվում են Արծվանիստ համայնքի խմբելու ջրի ջրամատակարարման համակարգի վերակառուցման աշխատանքների իրականացման համար:

1.1 Շինարարական մեքենաների և մեխանիզմների տեղակայումը շինարարական հրապարակում

Շինարարական մեքենաների և մեխանիզմների աշխատանքը և տեղակայումը նախատեսվում է իրականացնել՝

- TM ջրատարի երկայնքով գոյություն ունեցող գրունտային տարածքում, որտեղ նախատեսվել է հարթակի ստեղծում կտրում-լիրք եղանակով, գրունտային դաշտային ճանապարհի վրա ՊԿ15+00-ՊԿ73+20 հատվածում և ավտոճանապարհի վրա ՊԿ73+20-ՊԿ76+50 հատվածում:

- նախատեսվող կառույցների՝ մարիչ հորերի գրունտային տարածքում

- նախատեսվող կառույցների՝ աղբյուրակապ կառույցներին կից գրունտային տարածքում աղբյուրակապ ելքից մոտ 20մ հեռավորության վրա:

Նախատեսվող աղբյուրակապ կառուցվածքի տարածքում շինարարական մեխանիզմների աշխատանքը բացառվում է, իսկ մեքենաների մոտեցումը անմիջական աղբյուրակապին կից տարածքին կատարվում է զգուշությամբ, չվնասելով ջրի աղբյուրի ելքերը:

1.2 Տրանսպորտային սխեմա

Շինարարական նյութերի հիմնական մասը առաջարկվում է մատակարարել շինարարական հրապարակ երկաթգծով հետագա բեռնաթափման կայարանից մինչև շինհրապարակ ավտոմոբիլային ճանապարհներով: Երկաթգծով եկող նյութերի մատակարարման կայարան ծառայում է Սևան ե/գ կայարանը, որը ամենամոտ ե/գ կայարանն է, որտեղ գործում է փոխաբեռնման բազա: Սևան ե/գ կայարանը գտնվում է 89կմ հեռավորության վրա Արծվանիստ համայնքից: Բեռնաթափման բազայից շինանյութերը կմատակարարվեն ավտոմոբիլային տրանսպորտով Սևան կայարանից միջպետական նշանակության ճանապարհով 85կմ և 4կմ տեղական նշանակության ճանապարհով դեպի Արծվանիստ համայնք, ապա մոտ 8կմ գրունտային և ավտոմոբիլային ճանապարհներով դեպի շինհրապարակ:

Եթե շինարարական նյութերի մատակարարումը իրականացվելու է միայն ավտոմոբիլային տրանսպորտով, ապա շինանյութերի մատակարարումը կիրականացվի Երևան-Մարտունի-Վարդենիս 151կմ միջպետական ավտոմայրուղով, որտեղից 4կմ տեղական նշանակության ճանապարհով դեպի Արծվանիստ համայնք, ապա մոտ 8կմ գրունտային և ավտոմոբիլային ճանապարհներով դեպի շինհրապարակ:

Կապալառուն պետք է աշխատանքները կազմակերպի այնպես, որպեսզի նշված ճանապարհները գործեն շինարարության աշխատանքների իրականացման ընթացքում, չխախտելով ՀՀ տրանսպորտի և կապի մինիստրության պահանջները:

1.3 Շինարարական հրապարակի տեղակայումը

Շինհրապարակը գտնվում է՝

- Երևան քաղաքից Արծվանիստ հաքմայնք -151կմ
- Արծվանիստ համայնքից – մինչև 8կմ:

Շինհրապարակի առավելագույն նիշը կազմում է 2410.0մ ծովի մակերևույթից:

Բերվող աղյուսակներում 1; 2; 3 բերվում են շինարարական տեղանքի կլիմայական տվյալները

ՕԴԻ ՋԵՐՄԱՍՏԻՃԱՆԸ

Աղյուսակ 1

Բնակավայրի անվանումը	Բարձրությունը ծովի մակեր. մ	Միջին ջերմաստիճանը ըստ ամիսների. °հ												Միջինը տարվա կտրվածքով	Բացարձակ մինիմում	Բացարձակ մաքսիմում
		I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII			
Որոտանի լեռնանցք, կիրառելի	2387	-8.7	-7.9	-4.4	1.1	6.4	10.1	13.1	12.9	10.2	4.7	-0.4	-6.0	2.6	-28	30

ՕԴԻ ԽՈՆԱՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

Աղյուսակ 2

Բնակավայրի անվանումը	Օդի հարաբերական խոնավությունը. %														
	ըստ ամիսների												Միջին տարեկան	Միջին ամսական ժամը 13-ին	
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII		ամենացուրտ ամսվա	ամենաշոգ ամսվա
Որոտանի լեռնանցք, կիրառելի	79	79	79	73	75	74	72	71	67	71	76	79	75	77	62

ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՏԵՂՈՒՄՆԵՐԸ ԵՎ ՁՅՈՒՆԱԾԱԾԿՈՒՅԹԸ

Աղյուսակ 3

Բնակավայրի անվանումը	Տեղումների քանակը , մմ միջին ամսական օրական առավելագույնը												Չյան ծածկույթը			
	ըստ ամիսների												տարեկան	տասնօրյա առավելագույնը, մմ	օրերի թիվը	ջրի առավելագույն քանակը ձյան մեջ, մմ
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII				
Որոտանի լեռնանցք, կիրառելի	45 22	56 44	75 32	91 32	108 67	71 45	49 72	32 63	29 41	58 41	42 31	50 21	706 72	180	-	503

Շինարարական հրապարակը անցնում է տարբեր իրավիճակային տարածքներով՝

- 1. Ջրագծի երկայնքով նախատեսվող 5մ լայնությամբ հարթակով,
- 2. Ջրագծի երկայնքով ազատ գրունտային տարածքով,
- 3. ունենք հատումներ գոյություն ունեցող գոգհովիտների հետ 2տեղ,
- 4. աղբյուրակապ կառուցվածքի տարածքում

Նախատեսվող ջրատարների ուղեգծերը անցնում են տարբեր երկայնական թեքություններով, որոնք տատանվում են մինչև 6⁰, 6⁰-15⁰ և 15⁰-19⁰ սահմաններում:

1.4 Հողային աշխատանքներ

Մշակման ենթակա բնահողերը պատկանում են, II, III, Vp և VII մշակման կարգերի:

Բուլդոզերով մշակման դեպքում նախնական փխրեցման են ենթակա Vp և VII կարգի բնահողերը:

Էքսկավատորով մշակման դեպքում նախնական փխրեցման են ենթակա VII կարգի բնահողերը:

Vp և VII կարգի բնահողերի ձեռքով մշակման դեպքում օգտագործվում է հետահար մուրճ:

Բուսահողերի մշակումը առաջարկվում է իրականացնել մեխանիզմով (բուլդոզեր, էքսկավատոր) և, մեխանիզմին անհասանելի հատվածում, ձեռքով կուտակումով, առաջնձին մնացած օգտակար հանույթի բնահողերից, հետագա վերականգնումով:

Բնահողերի մշակումը, մեխանիզմներին հասանելի հատվածներում, իրականացվում է էքսկավատոր-ձեռքի լրամշակում սխեմայով:

Կապալառում էքսկավատորով իրականացվող հողային աշխատանքների միավոր արժեքը որոշելիս պետք է հաշվի առնի 6⁰-15⁰ երկայնական թեքություններում, 556մ ընդհանուր երկարությամբ, աշխատող էքսկավատորի միավոր արժեքը: 15⁰-19⁰ երկայնական թեքություն ունեցող հատվածի ընդհանուր երկարությունը կազմում է 27մ, ուստի տվյալ հատվածների բնահողերի մշակումը առաջարկվում է իրականացնել ձեռքով, բացառելով մեխանիզմների խարսխման հետ կապված լրացուցիչ աշխատանքները:

Ինչպես նշվել է 1.3 կետում ջրագծերի ուղեգծերը անցնում են տարբեր իրավիճակային տարածքներով և հողային աշխատանքները իրականացվելու են յուրովի մոտեցմամբ: Ներքո բերվում է յուրաքանչյուր վերոնշյալ պայմանական բաժանված տիպերի համար բնահողերի մշակման իրեն բնորոշ առաջարկվող տարբերակը՝

1. Կետ 1 – նախկան խրամուղու բնահողերի մշակումը իրականացվում է հարթակի ստեղծում, որից հետո իրականացվում է խողովակների բերում և տեղակայում խրամուղու առանցքի մեկ կողմում, ապա խրամուղու բացում էքսկավատորով, ապա մեխանիզմով մշակումից հետո կատարվում է խրամուղու շեղերի և հատակի

լրամշակում ձեռքով:

2. Կետ 2 - խրամուղու բնահողերի մշակումը իրականացվում է էքսկավատորով, ապա մեխանիզմով մշակումից հետո կատարվում է խրամուղու շեպերի և հատակի լրամշակում ձեռքով:
3. Կետ 3 – խրամուղու մշակումը իրականացվում է էքսկավատոր-ձեռքի լրամշակում եղանակով, եթե շինարարությունը իրականացվելու է գոգհովիտներում ջրի բացակայության ժամանակահատվածում, եթե շինարարությունը իրականացվելու է առվակներում ջրի առկայության ժամանակահատվածում, ապա պետք իրականացվում է ժամանակավոր ջրահեռացման աշխատանքների կազմակերպում, իսկ բնահողերի մշակման ժամանակ կապալառուն պետք է հաշվի առնի բնահողերի կշռնակության պայմանները:
4. Կետ 4 – հողային աշխատանքները իրականացվում են բացառապես ձեռքով:

Օգտակար հանույթի բնահողերը տեղակայվում են փափուկ բնահողերը առանձին, ոչ փափուկները առանձին:

Բուսահողի առկայության դեպքում նրա կտրումը իրականացվում է առաջնահերթ, կուտակվում առանձին, առանց խառնելով այլ կարգի օգտակար հանույթի բնահողերի հետ, ապա խրամուղու հետլիցքից հետո իրականացվում է բուսահողի վերականգնում նույն տեղում, կամ համապատասխան մարմինների ցուցումով նշված այլ տարածքում:

Ջրատարի ուղեգծի լայնական կտրվածքները ունեն մեղմ մինչև 18° թեքություններ: Բնահողերի կտրումը իրականացվում է մինչև 18° թեքություններում բուլդոզերով կողլիցքով և լիրքի ստեղծումով բուլդոզերով: Կտրած բնահողերով լիրքի իրականացումը առաջարկվում է իրականացնել բուլդոզերով, իսկ խտացումը ճտ գլղոններով: Խտացման շերտը ընդունվել է 40սմ և գլղոնի անցումը մեկ հետքի վրայով ճիստ: Խտացման շերտերի հաստությունը և գլղոնի անցման քանակը մեկ հետքի վրայով կճշտվի շինարարության ընթացքում փորձնական խտացման արդյունքների հիման վրա: Լիրքի ստեղծման համար կապալառուն պետք է նախատեսի օգտակար հանույթի բնահողերի տեղափոխում մինչև 1-2կմ հեռավորության վրա:

Շինարարական մեքենաների և մեխանիզմների տեղակայումը և տեղաշարժը հողալիրքային հարթակով իրականացվում է միայն խտացված լիրքի վրայով:

Ավելորդ բնահողերը , հիմնականում ժայռային բնահողերը, և թափոնները տեղափոխվում են մինչև 1.5կմ թափոնավայր:

Հետլիցք

Պոլիէթիլենային խողովակաշար

Նախատեսվող խողովակաշարի համար նախապատրաստական շերտը և մասնակի հետլիցքի խողովակի վերին եզրից 20սմ հաստությամբ, նախատեսված է իրականացնել ավազից, մնացած 20սմ

մասնակի հետլիցքը իրականացվում է օգտակար հանույթի փափուկ բնահողերից:

Մոնտաժված ջրագծի հետլիցքը կատարվում է հետևյալ հերթականությամբ.

- ◆ - տեղադրված պոլիէթիլենային խողովակի վրա 20սմ հաստությամբ հետլիցքը կատարվում է ձեռքով, ավազից, և մնացած 20սմ օգտակար հանույթի փափուկ բնահողերի: Հետլիցքը տոփանվում է ձեռքով, խողովակի շուրջ բոլորը, ձեռքի տոփիչներով, մինչև նախագծային խտությանը հասնելը;
- ◆ - մոնտաժված խողովակաշարի մնացած հետլիցքը կատարվում է բուլդոզերով, հողի մեջ չպետք է լինեն խողովակաշարի տրամագծից մեծ ներխառնուկներ, ոչ ավել քան ծավալի 20% -ի չափով և այդ ներառուկները հավասարապես բաշխվում են հետլիցքի տարածքի մեջ: Հետլիցքի ժամանակ պետք է ապահովել խողովակաշարի պահպանումը և հողի նախագծային խտությունը:
- ◆ - Պոլիէթիլենային խողովակների տեղադրումից առաջ, խրամուղում հատակը ենթակա է մանրակրկիտ հարթեցման:

Ավազի վրա իրականացվող պաշտպանիչ շերտը իրականացվում է նվազագույնը 20սմ հաստությամբ ձեռքով: Հետլիցքը տոփանվում է ձեռքով, խողովակի շուրջ բոլորը, ձեռքի տոփիչներով: Ավազի և բնահողի տոփանումը կատարվում է շերտերով 10սմ-20սմ հաստությամբ խողովակի երկու կողմից միաժամանակ, ինչը կբացառի խողովակի տեղաշարժը: Տոփանումը կատարվում է ձեռքով ձեռքի տոփիչներով: Պաշտպանիչ հետլիցքի առաջին շերտը պետք է լինի խողովակի տրամագծի կեսից ոչ ավել և 20սմ ոչ ավել: Տոփանման խտությունը պետք է հասցնել 85%-ից ոչ պակաս չափանիշի: Եթե խրամուղին անցնում է ավտոմայրուղու տակով ապա խտացումը (ինչպես պաշտպանիչ այնպես ել վերջնական հետլիցքը) պետք է իրականացնել 95%-ից ոչ պակաս:

Պաշտպանիչ հետլիցքի համար օգտագործվող փափուկ բնահողի կազմի մեջ չպետք է լինեն ներառուկներ խողովակի տրամագծի 1/10 –ից ավել չափերի և չպետք է լինեն ներառուկներ սույր ծայրերով: Եթե փափուկ բնահողի մեջ կլինեն վերոնշյալ ներառուկները նրաք ենթակա են հեռացման, հակառակ դեպքում բերովի փափուկ բնահողը պիտանի չէ օգտագործման համար:

Պողպատե խողովակաշար

Նախատեսվող խողովակաշարի համար նախապատրաստական շերտը և մասնակի հետլիցքը նախատեսված է իրականացնել օգտակար հանույթի ընտրովի փափուկ բնահողերից:

Մոնտաժված խողովակաշարի հետլիցքը կատարվում է հետևյալ հերթականությամբ.

- ◆ - ա/ տեղադրված մետաղյա խողովակի վրա 20սմ հաստությամբ հետլիցքը կատարվում է ձեռքով ընտրովի փափուկ բնահողերով: Հետլիցքը տոփանվում է ձեռքով, խողովակի շուրջ բոլորը, ձեռքի տոփիչներով, մինչև նախագծային խտությանը հասնելը: Հետլիցքի ժամանակ պետք է ապահովել խողովակաշարի մեկուսիչ շերտի անվնասությունը;
- ◆ - բ/ մոնտաժված խողովակաշարի մնացած հետլիցքը կատարվում է բուլդոզերով, հողի մեջ չպետք է լինեն խողովակաշարի տրամագծից մեծ ներխառնուկներ, ոչ ավել քան ծավալի 20% -ի չափով և այդ ներառուկները հավասարապես բաշխվում են հետլիցքի տարածքի մեջ: Հետլիցքի ժամանակ

պետք է ապահովել խողովակաշարի պահպանումը և հողի նախագծային խտությունը:

Նեղ տեղերում հետլիցքը պետք է կատարել՝

- ♦ ա/ ձեռքով և մանրակրկիտ տոփումով ձեռքի տոփիչներով, ապահովելով գրունտի նախագծային խտացումը:

Ներքո բերվում են փորձնական տոփման տվյալները.

Տոփող մեխանիզմ	Խտացվող շերտի հաստությունը խտացված մարմնում, սմ	Տոփման քանակը հողի մեկ մակերեսի վրա	
		Կապակցված գրունտներ	Չկապակցված գրունտներ
Տոփիչներ 40 կգ	10, 15, 20, 25	3, 4, 5	2, 3, 4

- ♦ ք/ տոփված վերջին հողաշերտի մակերեսը պետք է հարթեցնել և հասցնել նախագծում տրված նիշին:

Խրամուղու վերջնական հետլիցքի համար օգտագործվում են օգտակար հանույթի փափուկ և բեկորախճային բնահողերը, որոնք մաքրվում են խողովակի տրամագծից մեծ նեռարուկներից, տվյալ ներառուկների քանակը թույլատրելի է 20%-ի չափով:

Ջրագծի այն հատվածներում, որտեղ տեղակայված են բացառապես փխրա-ժայռային կամ ժայռային բնահողեր, խողովակի մասնակի հետլիցքի համար փափուկ բնահողերը պետք է տեղափոխվեն ջրագծի այլ հատվածների օգտակար հանույթից, կամ բերվում են 1կմ-ից:

Աղբյուրակապ կառուցվածքի թմբապատումը իրականացվում է օգտակար հանույթի և բերրի փափուկ բնահողերով: Բնահողերի մատուցումը թմբապատման համար իրականացվում է էքսկավատորով, իսկ բուն թմբապատումը, հարթեցումը և տոփանումը՝ ձեռքով:

Հողային բալանսը պաշտպանելու համար, հարկ եղած դեպքում, կապալառում պետք է հաշվի առնի օգտակար հանույթի բնահողերի տեղափոխում ջրագծի երկայնքով մոտ 1-2կմ հեռավորության վրա հետլիցքի և լիրքի իրականացման համար: Վերջնական հետլիցքի համար օգտագործվում են օգտակար հանույթի ոչ ժայռային բնահողերը:

1.5 Խողովակաշարի մոնտաժում

Նախքան խողովակի մոնտաժման աշխատանքները սկսելը պատրաստվում է խրամուղու հատակը նախապատրաստական շերտով, հատակը հարթեցվում է և բերվում նախագծային նիշին, որից հետո միայն թույլ է տրվում խողովակի տեղադրումը խրամուղու մեջ:

Պոլիէթիլենե խողովակները բերվում և տեղակայվում են խրամուղու եզերքին հատուկ համապատասխան տակդիրների վրա: Խրամուղու եզերքին տակդիրների վրա կատարվում է խողովակների սեկցիաների երկարացում և սեկցիայի իջեցում խրամուղու մեջ: Խրամուղու մեջ երկու երկարացված սեկցիաների կցումը իրար կատարվում է գետնափոսից (прямом), որի չափերը

ընդունվում են համաձայն ՇՆԿ 3.02.01-87:

Մոնտաժային աշխատանքների հետ զուգահեռ իրականացվում է նաև խողովակների հետլիցքը, փորձարկումը հատված առ հատված:

Պողպատե խողովակները բերվում և տեղակայվում են խրամուղու եզերքին, , հատուկ տագդիրների վրա հողից 70սմ բարձրության վրա, կամ խրամուղու վրա հատուկ տակդիրների վրա: Տակդիրների վրա կատարվում է խողովակների սեկցիաների երկարացում և ամբարձիչների և հեծանների միջոցով իրականացվում է սեկցիայի իջեցում խրամուղու մեջ: Խրամուղու մեջ երկու երկարացված սեկցիաների կցումը իրար կատարվում է գետնափոսից (прямом), որի չափերը ընդունվում են համաձայն ՇՆԿ 3.02.01-87:

Մոնտաժային աշխատանքների հետ զուգահեռ իրականացվում է նաև խողովակների հետլիցքը, փորձարկումը հատված առ հատված:

Կապալառումն պետք է հաշվի առնի նաև , որ կլինեն հատվածներ, որտեղ խողովակների սեկցիաների երկարացումը կիրականացվի անմիջական խրամուղու մեջ, կամ խրամուղու վրա հատուկ տակդիրների վրա:

Տարբեր երկայնական թեքությունների վրա շինարարական աշխատանքների կազմակերպման առաջարկվող տարբերակը հետևյալն է՝

- 1. Միջև 6⁰ թեքություններում էքսկավատորի, խողովակ-տեղափոխիչ մեքենայի և ամբարձիչի աշխատանքը կազմակերպվում է առանց որևէ բարդության:
- 2. 6⁰÷15⁰ թեքություններում էքսկավատորի, խողովակաքարշի և վերամբարձ կռունկի աշխատանքները կատարվում են բուլդոզերով հարթեցված հարթակներից:
- 15⁰-19⁰ երկայնական թեքություն ունեցող հատվածի ընդհանուր երկարությունը կազմում է 27մ, ուստի տվյալ հատվածների բնահողերի մշակումը առաջարկվում է իրականացնել ձեռքով, բացառելով մեխանիզմների խարսխման հետ կապված լրացուցիչ աշխատանքները:

15⁰-ից բարձր երկայնական թեքություն ունեցող հատվածներում շինարարական մեքենաների և մեխանիզմների տեղափոխումը պետք է կատարել տրակտորներով (եթե չկա հնարավորություն շրջանցել այդ հատվածները), ապահովելով նրանց անվտանգ տեղաշարժը: Տվյալ հատվածներում հարկ եղած դեպքում հարկ կլինի շինանյութերի տեղափոխում ձեռքով:

Ջրագծի հատումը գոյություն ունեցող խողովակների հետ (հարկ եղած դեպքում)

Գոյություն ունեցող խողովակների հատման հատվածում, ինչպես նշվել է, բնահողերի մշակումը իրականացվում է ձեռքով և բացվում է 70սմ լայնությամբ, նախագծվող խողովակի վերին միջից ոչ պակաս քան 50սմ բարձրությամբ խրամուղի, որի մեջ նախագծվող խողովակ ներքաշվում է ձեռքով, զգուշությամբ, չվնասելով գոյություն ունեցող խողովակները: Գոյություն ունեցող խողովակների լրացուցիչ ամրակապում չի առաջարկվում, որով հետև բացված խողովակի երկարությունը չի գերազանցում 1մ և լրացուցիչ ամրակապման կարիք չի առաջանում: Տեղում իրականացվող

աշխատանքների ժամանակ, հարկ եղած դեպքում, պետք է իրականացնել բացված խողովակի հատվածի ժամանակավոր ամրակապում ժամանակավոր հենասյուների տեղադրումով:

Կապալառում աշխատանքների միավոր արժեքը որոշելիս պետք է հաշվի առնի նեղ պայմաններում իրականացվող աշխատանքի գործակիցը:

Նշված բոլոր բարդությունները կապալառում պետք է հաշվի առնի , գնահատի և ընդգրկի ծավալաթերթի համապատասխան աշխատանքների միավոր արժեքի մեջ:

1.6 Շինարարության կազմակերպման այլ մոտեցումներ

Գրունտային ճանապարհներով գրունտների և թափոնների տեղափոխման ժամանակ կապալառում պետք է հաշվի առնի գրունտային ճանապարհների պահպանման և վերանորոգման աշխատանքների իրականացումը և ընդգրկի ծավալների ամփոփագրերի համապատասխան աշխատանքների միավոր արժեքի մեջ:

Շինարարական աշխատանքները սկսելուց առաջ Կապալառում պետք է ունենա բոլոր համաձայնությունները, տրված Արծվանիստ գյուղապետարանի համապատասխան բաժինների կողմից, կապված, գոյություն ունեցող կոմունիկացիաների, էլեկտրագծերի և գազատարի հետ հատման, ավելորդ բնահողերի տեղափոխման կամ տեղակայման, գործող ավտոճանապարհների տարածքում շինաշխատանքների իրականացման վերաբերյալ, և այլն:

Խմելու ջրի խողովակաշարի, կամ այլ կոմունիկացիաների հետ հատման հատվածներում շինարարական աշխատանքները պետք է իրականացվեն համապատասխան մարմինների ներկայացուցիչների ներկայությամբ և թույլատվությամբ:

Հատակից 1.5մ-ից բարձր հարթույցան վրա բոլոր աշխատանքները պետք է իրականացվեն ինվենտար հավաքովի քանդովի լաստակների վրայից:

Շինարարության կազմակերպման հետ կապված բոլոր լրացուցիչ ծավալները պետք է կապալառում ինկատի ունենա և ընդգրկի ծավալաթերթի համապատասխան աշխատանքների միավոր արժեքի մեջ:

Անցում պատյանի միջով գոգհովիտների հունի հատման հատվածում

Նախագծով նախատեսված է պողպատե պատյանի տեղադրում գոգհովիտների հունի հատման հատվածում: Եթե աշխատանքները իրականացվելու են գետակում ջրի առկայության պայմաններում ապա պատյանի տեղադրման ժամանակ կապալառում պետք է նախատեսի ժամանակավոր ջրահեռացման աշխատանքների իրականացում, գնահատի այն և ընդգրկի համապատասխան աշխատանքների միավոր արժեքի մեջ:

Նախագծով նախատեսված է խողովակի ներքաշում տեղադրված համապատասխան պատյանի միջով:

Տվյալ աշխատանքը իր մեջ ներառում է աշխատանքների հետևյալ հերքականությունը՝

- ճուպանասարքային համարանքների տեղադրում

- դիէլեկտրիկ սահող հիմքերի տեղադրում
- խողովակի ներքաշում պատյանի մեջ կարապիկով
- ճոպանասարքային հարմարանքների ապամոնտաժ

Ջրընդունիչ (աղբյուրակապ) կառուցվածքների իրականացման ժամանակ պետք է նախատեսել հետևյալը՝

- Մանրակրկիտ լցափակման իրականացում ջրանթափանցիկ նյութով, տվյալ դեպքում կավով (յօժօճ æèðíé ãèèíé), որը կբացառի ջրընդունիչի աղտոտումը:
- Ջրի որակի բարելավման համար տեղադրել օդային ֆիլտր կամ օդափոխիչ խողովակներ:
- Իրականացնել թմբապատում և հողի նախապատրաստական շերտի ստեղծում, որը կապահովի ջրընդունիչը և նրան կից տարածքը ջրածածկումից և սառչումից:
- Ձեռնարկել միջոցառումներ, պաշտպանելով օձերի, մողեսների և այլ միջատների ներթափանցումը ջրընդունիչ, տեղադրելով ցանցեր:

Ջրընդունիչ խուցը նախատեսված է կառուցել միաձույլ բետոնից: Խուցի պատերի արտաքին մակերևույթը ծածկում են տաք բիտումե մածիկով երկշերտ, ընդվորում մինչև մածիկի քսելը մակերևույթը նախաներկվում է պրայմերով, որի բաղադրությունը 25% բիտում, 75% բենզին ըստ քաշի:

Բնահողի արտածումը ջրապարունակ շերտից կանխարգելու նպատակով տեղադրվում է հակադարձ ֆիլտր:

Խցում տեղադրվում են թողարկ և գերլցման խողովակներ:

Ֆիլտրիչ բեռնման նյութերը, որոնք տեղադրվում են կառուցվածքի մեջ, ջրի մաքրման համար հատիկաչափային կազմով, պետք է համապատասխանի նախագծին կամ ՇՆևԿ 2.04.02-84 և 2.04.03-85 պահանջներին:

Յուրաքանչյուր ֆիլտրի բեռնման ֆրակցիայի շերտի հաստության շեղումը նախագծային արժեքից, պետք է լինի ոչ ավել ± 20 մմ, նույնը վերաբերվում է ամբողջ բեռնման հաստությանը:

Աղբյուրակապի հողային և մոնտաժային աշխատանքները իրականացվում են բացառապես ձեռքով, բանվոր ուժի օգնությամբ:

Կապալարում աղբյուրակապ կառուցվածքի շինմոնտաժային աշխատանքները նորմալ պայմաններում իրականացնելու համար պետք է նախատեսի ժամանակավոր ջրահեռացման կազմակերպում: Բացի այդ, պետք է նախատեսել աղբյուրակապ կառուցվածքի վերին լանջի հատվածում ջրորսիչ առվակի ստեղծում մոտ 20-25մ երկարությամբ:

Ջրի պայմաններում աշխատող ջրանթափանցելիության և ցրտադիմացկունության պարամետրերով բետոնի շաղախի կազմը, ինչպես նաև նրա մեջ օգտագործվող հավելանյութերի տեսակը և քանակը, որոշվում է լաբորատոր փորձարկումների տվյալների հիման վրա, կամ գնվում է տվյալ պարամետրերով պատրաստի շաղախ:

Գոյություն ունեցող ստորգետնյա և վերգետնյա կառուցվածքներին, կոմունիկացիոն գծերին կից

հատվածներում կապալառում էրակավատորի աշխատանքի միավոր արժեքը որոշելիս պետք է հաշվի առնի խանգարող առարկաների առկայության գործակիցը:

Մեխանիզմներին անհասանելի հատվածներում Կապալառում պետք է նախատեսի շինանյութերի, խողովակների տեղափոխում բանվոր ուժի օգնությամբ:

Շինարարական աշխատանքները պետք է կազմակերպել խիստ պահպանելով անվտանգության տեխնիկայի կանոնները համաձայն ՇՆԿ III-4-80*:

Պոտենցիալ վտանգավոր գոնայում գտնվող վերակառուցվող հատվածի շինհրապարակը պետք է մեկուսացվի ազդանշանային պարսպող ցանկապատով համաձայն ԳՈՍՏ 23407-85:

Շինհրապարակը պետք է լուսավորվի: Լուսավորությունը պետք է լինի համաչափ, առանց կուրացնող ազդեցության: Ոչ լուսավորված տարածքներում աշխատանքների կատարումը արգելվում է:

Ավելող բնահողերի և թափոնների տեղափոխման ժամանակ ավտոինքնաթափի թափքը պետք է ծածկված լինի պոլիէթիլենային թաղանթով, որը կապալառման շինադրի թափումը և համայնքի փողոցների և համայնքից դուրս ճանապարհների աղտոտումը: Բացի այդ գրունտային ճանապարհներով գրունտների և թափոնների տեղափոխման ժամանակ կապալառում պետք է հաշվի առնի գրունտային ճանապարհների պահպանման և վերանորոգման աշխատանքների իրականացումը և րնդգրկի ծավալների ամփոփագրերի համապատասխան աշխատանքների միավոր արժեքի մեջ:

1.7 Խողովակաշարերի լվացում և վարակազերծում

- ❖ Շինարարությունը ավարտած խողովակաշարերը և տնտեսական և խմելու ջրամատակարարման կառուցվածքները շահագործման հանձնումից առաջ, ենթակա են լվացման և վարակազերծման քլորացումով, հետագա լվացումով մինչև ստուգողական ֆիզիկո- քիմիական և ջրի բակտերիոլոգիական դրական անալիզների պատասխանի ստացումը, որոնք համապատասխանում են ՊԵՍՏ 2874-82 և "Еіñòðóëöèè ìî êîîòðîêë çà îáâççàððàèèâîèâî ðîçÿéñðââîîî- îèòüâîé âîâü è çà ââçèîðâèèâè âîâîîðîâîâîü ñîîððâîèè ðèîðîî îðè ðâîððâèèâîîî è îâñòîîî âîâîñîâââîèè"İèîçâðââ. .պահանջներին:
- ❖ Խողովակաշարերի և տնտեսական և խմելու ջրամատակարարման կառուցվածքների լվացումը և վարակազերծումը իրականացվում է խողովակաշարի և տնտեսական և խմելու ջրամատակարարման կառուցվածքների շինարարությունը իրականացնող շին. մոնտաժային կազմակերպության կողմից, պատվիրատուի և շահագործող կազմակերպության ներկայացուցիչների մասնակցությամբ և սանիտարաէպիդեմիոլոգիական ծառայությունների ներկայացուցիչների հսկողությամբ:
- ❖ Խողովակաշարերի և տնտեսական և խմելու ջրամատակարարման կառուցվածքների վարակազերծման համար թույլատրվում է օգտագործել հաջորդ քլորապարունակող ռեագենտներ, թույլատրված Առողջապահության նախարարության կողմից.
- ♦ չոր ռեագենտներ – քլորային կիր ՊԵՍՏ 1692-85, կալցիի հիպոքլորիդ (չեզոք) ՊԵՍՏ 25263-82 և

մակնիշի

- ♦ ջրիկ ռեագենտներ –նատրիի հիպոքլորիդ (քլորաթթու նատրի) ՊԵՍ 11086-76 Ա և Բ մակնիշի, էլեկտրոլիտական նատրի հիպոքլորիդ և ջրիկ քլոր ՊԵՍ 6718-86:
- ❖ Խողովակաշարի խոռոչի մաքրումը և լվացումը մնացած կեղտի և պատահական առարկաների հեռացման համար կատարվում է, որպես կանոն հիդրավլիկ փորձարկումից առաջ, ջրաօդային (հիդրոպնեմատիկ) ճանապարհով կամ հիդրոմեխանիկական եղանակով էլաստիկ մաքրիչ (պարալոնային կամ այլ) մխոցների օգնությամբ կամ միայն ջրով:
- ❖ Էլաստիկ մխոցի շարժման արագությունը հիդրոմեխանիկական լվացման դեպքում ընդունվում է 0.3-1.0 մ/վրկ խողովակաշարի ներքին ճնշման դեպքում մոտ 0.1ՄՊա (1կգուծ/սմ²) :
- ❖ Մաքրիչ պարալոնային մխոցների տրամագիծը պետք է լինի խողովակաշարի տրամագծի 1.2-1.3 սահմաններում, երկարությունը – խողովակաշարի տրամագծի 1.5-2.0 սահմաններում, սահուն շրջադարձով ոչ ավել քան 15⁰: Արտաթող խողովակաշարի տրամագիծը պետք է ընդունել մեկ սորտամենտով պակաս լվացվող խողովակաշարի տրամագծից:
- ❖ Խողովակաշարը մաքրումից և լվացումից հետո ենթակա է վարակագերման քլորացումով, ակտիվ քլորի կոնցենտրացիայի չափը 75-100մգ/լ (գ/մ³), քլորաջրի կոնտակտը խողովակաշարում 5-6 ժամ կամ կոնցենտրացիայի չափը 40-50մգ/լ (գ/մ³) կոնտակտի ժամը ոչ պակաս քան 24 ժամ: Ակտիվ քլորի կոնցենտրացիան նշանակվում է խողովակաշարի աղտոտվածության աստիճանից ելնելով:
- ❖ Քլորացումից առաջ պետք է իրականացնել հաջորդ նախապատրաստական աշխատանքները՝
  - իրականացնել քլորային կրի լուծույթի, ջրի ներթողման և օդի բաց թողման անհրաժեշտ կոմունիկացիաների մոնտաժ, ջրի մմուշի վերցման կանգնակների մոնտաժ (կանգնակները դուրս բերել հողի մակերևույթից բարձր), քլորաջրի դատարկման և հեռացման խողովակաշարի մոնտաժ պահպանելով անվտանգության պահանջները, պատրաստել քլորացման աշխատանքների սխեմա (ծրագծի հատակագիծ, խողովակաշարի պրոֆիլ և դետալիրովկա վերոնշյալ կոմունիկացիաների տեղադրումով) նաև աշխատանքի իրականացման գրաֆիկ
  - որոշել և պատրաստել քլորային կրի անհրաժեշտ քանակությունը հաշվի առնելով ապրանքային արտադրանքի մեջ ակտիվ քլորի տոկոսային քանակությունը, խողովակաշարի քլորացման հատվածի ծավալը ակտիվացված քլորի ընդունված կոնցենտրացիայով լուծույթի մեջ ըստ բանաձևի

$$\dot{O} = \frac{0.082 \delta D^2 \delta L \delta K}{\dot{A}}$$

որտեղ T - քլորապարունակող ռեագենտի ապրանքային արտադրանքի անհրաժեշտ ծավալը 5% կորուստի հաշվարկով, կգ;

D և L - համապատասխանաբար խողովակաշարի տրամագիծը և երկարությունը, մ;

K - ակտիվ քլորի ընդունված կոնցենտրացիան գ/մ³ (մլգ/լ);

A – ակտիվ քլորի տոկոսային պարունակություն ապրանքային արտադրանքում, %:

- ❖ Տարողական կառուցվածքների վարակազերծումը պետք է իրականացնել քլորային կրի լուծույթի ոռոգման մեթոդով կամ քլորապարունակող ռեագենտներով ակտիվ քլորի կոնցենտրացիան ընդունելով 200-250 մլգ/լ: Այդպիսի լուծույթը անհրաժեշտ է պատրաստել 0.3-0.5լ ռեզերվուարի ներքին մակերեսի 1մ² հաշվարկից և ոռոգման եղանակով ճկափողով կամ հիդրոպոլտով ծածկել լուծույթով ռեզերվուարի պատերը և հատակը: 1-2 ժամ հետո վարակազերծված մակերեսը լվանալ մաքուր ջրով հեռացնելով լուծույթը կետաարտաթողերով: Աշխատանքը պետք է կատարել հատուկ համազգեստով, ռեզինե երկարաճիտ կոշիկներով և հակազագով, ռեզերվուարի մուտքի մոտ պետք է տեղադրել քլորային կալի լուծույթով տարրա երկարաճիտ կոշիկների լվացման համար:
- ❖ Տղմագոտիչների, խառնիչների և փոքր ծավալի ճնշումայի տարրաների գոտիչների վարակազերծումը պետք է կատարել ծավալային մեթոդով լցնելով կառուցվածքները ակտիվ քլորի լուծույթով 75-100 մլգ/լ: 5-6 ժամ կոնտակտից հետո քլորի լուծույթը հեռացվում է կեղտախողովակով և լվացվում մաքուր ջրով մինչև ջրի մեջ քլորի քանակությունը կկազմի 0.3-0.5 մլգ/լ:
- ❖ Խողովակաշարի և ջրի մատակարարման կառուցվածքների քլորացման ժամանակ պետք է պահպանել քլորապարունակող ռեագենտների օգտագործման ստանդարտների, ՇՆև ԻՈ-4-80 և անվտանգության տեխնիկայի պահանջները:

Մոնիտաված խողովակի լվացումը և վարակազերծումը պետք է կատարվի ըստ 3.05.04-85 շին. նորմերի:

1.8 Շինարարական տնտեսություններ

Առաջարկվում է կազմակերպել մեկ շինարարական տնտեսություն համապատասխան օժանդակ կառույցներով, որը շինարարության ընթացքի հետ զուգահեռ կտեղափոխվի և կտեղակայվի իր համար հատկացված համապատասխան չօգտագործվող տարածք :

Ժամանակավոր շինարարական տնտեսության
շենքերի և շինությունների գուցակ

Պ h/h	Անվանում	Քանակ	Չափեր, մ	Ծախ- սվող էներգ. կՎտ	Ծանոթա- գրություն
1	2	3	4	5	6
1	Աշխերի գրասենյակ	1	8.6 x 3.1	6	կոնտեյներային
2	Գործիքների պահեստ	1	6.7 x 3.0	6	կոնտեյներային
3	Մեխանիկական արհեստանոց	1	7.25 x 2.9	7.2	կոնտեյներային
4	Հանդերձարան չորանոցով	1	6.7 x 3.0	7.22	շարժական
5	Մեկ տեղանոց զուգարան	1	D 1.3	1	-
6	Բուժ. կետ	1	10.0 x 2.4	7.7	կոնտեյներային

7	Կիսաձածկ պահեստ	1	10.0 x 5.0		-
8	ՇԷԿ – 30 հարկ եղած դեպքում	2	2.3 x 0.89		ԱԺ-30C-PM1
9	ՇԷԿ – 60 հարկ եղած դեպքում	1	2.7 x 1.95		ԱԺ-50C-P

Ժամանակավոր շինարարական տնտեսության շենքերի և շինությունների ցուցակում բերված ցանկը կճշտվի շինարարության ընթացքում:

1.9 Հիմնական մեքենաները և մեխանիզմները

Շինարարական մեքենաների, մեխանիզմների և սարքավորումների տեսակները և տիպերը տրված են խորհրդատվությամբ և կարող են ենթարկվել փոփոխության, ելնելով գոյություն ունեցող տեխնիկայի առկայությանը կամ ձեռքբերման հնարավորությունից, սակայն նրանք պետք է ունենան նույնատիպ տեխնիկական ցուցանիշներ:

Հիմնական մեքենաների և մեխանիզմների մոտավոր քանակություն

^{1 1} Հ/Հ	Մեքենաների և մեխանիզմների անվանում	Մեքենաների մակնիշը և տիպը	Քանակ, հատ
1	2	3	4
1	Ավտոինքնաթափ	բեռնատվ. 7.5տ	4
2	Ավտոմեքենա -խողովակատեղավորիչ	բեռնատվ. 10տ	2
3	Ավտոբետոնախառնիչ	տարողությունը 2մ ³	1
4	Ավտոամբարձիչ	բեռնատվ. 12տ	1
5	Բուլդոզեր	հզորությունը 96կՎտ	1
6	Կոմպրեսոր	արտադ-յունը 10մ ³ /րոպե	1
7	Հետահար մուրճ	ՍՕ-10	2
8	Ձեռքի պնեվմատոփիչ	40կգ	2
9	Էքսկավատոր	շերտփի տարողությունը ըստ պահանջի (նեղ-շերտփ)	1
10	Խորքային վիբրատոր	ԻՎ	2
11	Չողման ապարատ պողպատի համար	-	1
12	Չողման ապարատ պոլիէթիլենի համար	-	1
13	ՇԷԿ – 60	-	1

14	ՇԷԿ – 30	-	2
15	Հիդրոմուրճ	Էքսկավատորի բազայի վրա	1
16	Պոմպ “Գնոմ”	25մ3/ժամ արտադրողական նությամբ	1
17	Տրակտոր	79կՎտ	1

Պահանջվող մակնիշի բետոնի պատրաստումը առաջարկվում է կատարել մոտակա կենտրոնացված բետոնախառնիչ հանգույցում, որը ապահովված կլինի չափաբաժին կշռող սարքավորումներով և կապահովի նախագծում նախատեսված բետոնի դասը իր բոլոր ցուցանիշներով:

1.10 Շինարարության տևողությունը

Շինարարության նորմատիվ ժամկետը որոշվել է ըստ ջրագծերի ֆիզիկական երկարության և կազմել է 8 ամիս, ներառյալ սեյսմիկայի և բարձրալեռնային գործակիցները և նախապատրաստական շրջանը 0.5ամիս: Միացումները գոյություն ունեցող ջրագծերին և հանգույցներին պետք է իրականացնել առավելագույնս արագ, բացառելով համայնքի ջրամատակարարաման դադարեցումը, կամ հասցնելով այն նվազագույնի:

1.11 Աշխատանքային կադրեր

Շինարարության աշխատանքների իրականացման համար ներգրավված բանվորական ուժը հիմնականում պետք է լինի բարձր որակավորում ունեցող մասնագետների բրիգադ, ներառյալ էլեկտրագողողներ և բետոնագործներ: Ոչ մասնագիտական բանվորական ուժի կիրառումը պետք է հասցվի նվազագույնի: Աշխատուժի բրիգադիայի կազմը բերված է համաձայն E22 և E4 նորմատիվային տվյալների:

Զողավորողների օղակ՝ զողավորողներ (պողպատի և պոլիէթիլենի) 4-րդ, 5-րդ և 6-րդ կարգի- 6 մարդ:

Բետոնագործների օղակ՝ բետոնագործ 2-րդ և 4-րդ կարգի-4մարդ:

Տրանսպորտային և շին-մոնտաժային աշխատանքների իրականացման տարբեր մասնագիտական անձնակազմ – 8մարդ:

Բանվորների ընդհանուր քանակը, ներառյալ այլ տնտեսությունների (подсобное хозяйство) կկազմի $(6+4+8) \times 1,5 = 27$ մարդ:

Շինարարության ընդհանուր ղեկավարությունը իրագործվելու է տեղամասի պետի և աշխղեկի կողմից:

1.12 Շինարարական որակի հսկողություն

Շինարարության տեխնիկական որակի հսկողությունը-միջոցառումների համալիր է, որն իրականացվում է շին-մոնտաժային աշխատանքների կատարման բոլոր փուլերում և ուղղված է պարզելու իրականացվող աշխատանքների համապատասխանությունը որակի

ստանդարտներին, շինարարական նորմերին և կանոններին, ինչպես նաև կանխելու անորակ շինարարության իրականացումը: Որակի հսկողությունն իրականացվում է՝

1. հսկողական ստուգումներ
2. հսկողական չափագրումներ
3. աշխատանքների նախագծային ծավալների ստուգումներ
4. փորձարկումներ

Որակի տեխնիկական հսկողությունն իրականացնելիս անհրաժեշտ է՝ շինարարության ընթացքում ապահովել գեոդեզիական սպասրկում և չափագրություններ համապատասխան կազմակերպությունների հետ համաձայնեցնել ինժեներական սարքավորումների տեղադրումը, գրանցման և փորձարկման հետ կապված հարցերը, պարբերաբար ստուգել բոլոր կատարած շինմոնտաժային աշխատանքների որակն ու տեխնոլոգիական հերթականությունը, նրանց համապատասխանությունը նախագծին, շինարարական նորմերին և կանոններին, հատուկ աշխատանքների տեխնիկական պայմաններին, ստուգելով շինարարությունում օգտագործվող նյութերի, շինվածքների, կոնստրուկցիաների և ինժեներական սարքավորումների որակը հաստատող սերտիֆիկատների, տեխնիկական անձնագրերի և լաբորատոր փորձարկումների և անալիզների արդյունքների գոյությունը: Նախագծի ու արտադրանքի որակի պահանջներին անհամապատասխանության դեպքում արգելել դրանց օգտագործումը և արգելքը ձևակերպել համապատասխան ակտերով:

1.13 Աշխատանքների պահպանությունը

Այս բաժնում բերվում են հարցերի այն շրջանը և դրանց կատարումը կապված շինարարական աշխատանքներ, հակահրդեհային անվտանգության, ինչպես նաև աշխատանքների պահպանության նորմատիվային պահանջների կատարման և հսկողության հետ:

Անվտանգության նորմերը և կանոնները, որոնք տարածվում են է շինմոնտաժային աշխատանքների վրա, անկախ այդ աշխատանքների գերատեսչական ենթակայությունից, թելադրվում են СНиП III-4-80* «Աշխատանքների անվտանգությունը շինարարությունում» ընդհանուր պահանջների փաստաթղթով:

Համաձայն գործող անվտանգության նորմատիվ պահանջների՝ աշխատողները պետք է ապահովվեն անհատական պաշտպանիչ միջոցներով, ելնելով տվյալ աշխատանքների կատարման վնասակարության և վտանգավորության աստիճանից:

1.14 Շրջակա միջավայրի ապահովության նախագծային միջոցներ

Ավելորդ բնահողերը և թափոնները նախատեսվում է տեղափոխել 1.5կմ թափոնավայր , պահպանելով շրջակա միջավայրի ապահովության նախագծային միջոցներ:

Բոլոր անհրաժեշտ միջոցները կապված արտաքին միջավայրի պահպանության հետ, պետք է իրականացվեն Կապալառուի կողմից, համապատասխան կոմպետենտ մարմինների

կարգադրությունների և ճարտարագետի հրահանգների: Այդ միջոցները հետևյալում են (բայց չեն սահմանափակվում նրանցով)`

- ❖ ժամանակավոր օգտագործված հասարակական և մասնավոր հողերի վերականգնում
- ❖ նախագուշական միջոցներ կապված ոռոգման, դրենաժային կառուցվածքների և ջրային ճանապարհների աղտոտման կանխման հետ
- ❖ ծառերի և բույսերի պահպանություն
- ❖ չօգտագործված նյութերի ճիշտ տեղադրում
- ❖ բոլոր օգտագործվող նյութերի ճիշտ տեղադրում
- ❖ բոլոր շինհրապարակների անհրաժեշտ մաքրում և կարգավորում
- ❖ սանիտարական միջոցառումներ
- ❖ վնասակար ազդեցության նվազեցում:

Աշխատանքները պետք է կատարվեն այնպես, որպեսզի կանխվի արտաքին միջավայրի քայքայումը և մաքսիմալ պահպանվի բնական լանդշաֆտը: Արտաքին միջավայրը` հանքերը, մշակվող տարածքները, անտառները, թփուտները պետք է պաշտպանվեն Կապալառուի ոչ բարենպաստ քայքայիչ գործողություններից, բացառությամբ մշտական աշխատանքների կատարման դեպքերը:

Շինարարական աշխատանքները կատարելուց հետո, անհրաժեշտ է կատարել վերականգնողական աշխատանքներ, բարեկարգել տարածքը, արտաքին միջավայրի հետագա քայքայման կանխման նպատակով(հողի էրոզիա և այլն):

Կապալառուն աշխատանքները պետք է կազմակերպի այնպես, որպեսզի կանխի վերգետնյա և ստորգետնյա ջրային ռեսուրսների աղտոտումը շինարարական աղբից, չվարակազերծված ջրերից, նավթամթերքներից, քիմիկատներից: Չվարակազերծված ջրերը չպետք է հեռացվեն գետերի մեջ, առանց մաքրման տղմազտիչներում և այլ սարքերում :

Կապալառուն պարտավոր է ապահովել թափոնների և շինարարական աղբի համապատասխան տեղադրումը: Թափոնների թաղումը չպետք է նպաստի ստորգետնյա ջրերի աղտոտմանը:

Կապալառուն պարտավոր է նախատեսել միջոցառումներ, կապված շինարարական փոշուց օդի աղտոտման նվազեցման հետ: Նյութերը, արմատահանված թփուտները և ծառերը պետք է այրվեն բարենպաստ բնական պայմաններում, սեփականատիրոջ համաձայնությամբ:

Կապալառուի օժանդակ կառուցվածքները` պահեստները, բնակելի շենքերը, պահեստային հրապարակները պետք է տեղակայված լինեն, հնարավոր չափով շինհրապարակի սահմաններում: